

novitius cur ita defixis obtulibus eum intueretur. Cumque reflexo lumine eundem monachum juxta se manere conspiceret, protinus ille qui videbatur evanuit. Tunc ergo revelante Spiritu frater ille cognovit, ipsum eundem Dei famulum adfuisse, qui desideratam praesentiam suam pauperi atque desolato dignatus fuerat exhibere. Nam cum ab eo evanisset, visum est illi quod quasi sensibiliber praecordiis ejus illapsus fuisset: unde vehementer accensus in amorem Dei et beatissimi viri illico totus in jubulum raptus, et quasi extra se fuit. Denique sequenti nocte cum vigiliis fratrum similiter interesset, talem et tantam divinae visitationis gratiam ibidem expertus est, qualem et quantam in vita sua nunquam antea senserat: quod totum utique meritis ejusdem sancti obtinuisse se non dubitavit. Cumque per dies plurimas memoriam abundantiae suavitatis hujus recolendo frequentius erudicaret, fundebat ubertim dulces et pias lacrymas, quibus die noctaque satiari non poterat.

289 CAPUT XXII.

Alexandri ex canonico et doctore Coloniensi, postea Gradissilvae, ac demum Cisterciensis, abbatis miranda monachismum conversio, S. Bernardi ope.

Accidit autem aliquandis, ut isdem Dei famulus jubente beato Eugenio papa Alemanniam ingrederetur Jerosolymitanum iter Conrado imperatori et populo terrae praedicaturus. Cumque ibidem signis et virtutibus innumeris coruscaret, videns imperator mirabilia magna, quae per eum Dominus ostendebat crucis signum de manu illius accepit, Jerosolynam profecturus. Nec distulit isdem facere infinita hominum multitudo, ita ut incredibili fidei ardore succensi, scissuras et fimbrias de vestimentis famuli Dei, quae propter hoc ipsum nova frequenter accipere cogebatur, undique certatim diriperent, seque infelices arbitrarentur quicumque de indumentis ejus cruces habere non mererentur. Multi quoque ex eis nobiles ac sapientes viri, per manum illius sese Deo reddiderunt; qui in Clara-valle ab eo deducti, et ab eo monachi facti, maximum deinceps in Ecclesia Dei fructum attulerunt. Ex quibus etiam exstitit unus Alexander, vir venerabilis, tunc canonicus doctorque famosus in urbe Coloniensi. Quem cum beatissimus Pater de convertendo sese ad Ordinem movisset ille saeculari scientia vel opulentia tumens respondit se nihil ad praesens minus velle, vel cogitare quam habitum sumere monachalem. Eadem igitur 290 nocte cum membra sopori dedisset, apparuit ei per visionem isdem vir venerandus, erigens eum de grabato in quo graviter languens jacere videbatur, ac restituens sanitati. Deinde tulit habitum suum quo erat ipse indutus, et ex eo contexit Alexandrum. Qui cum eundem habitum semel et secundo rejectum ab humeris indignanti animo repulisset, tertia tandem vice collo ejus injectum et corpori valenter astrictum compulsus est retinere. Tunc vero beatus Pater baculum etiam quem tenebat, in manu

A ejus tradens, futurae praelationis gratiam denotavit, et ita abire praecipit. Evigilans autem Alexander, nihil adhuc pro hujusmodi revelatione mollescere poterat, sed in eadem animi duritia persistebat. Eodem vero die cum ille beatissimus abbas ad mensam recumberet, oblatu est ei piscis qui perca nominatur, ut ex eo reficeret. Quo viso vir Domini erectis in caelum luminibus, super eundem piscem diutius oravit, et benedicens illum, praefato Alexandro pro pitantia transmisit. Quem dum ille gustare inciperet, ad primum illico morsum meruit in seipso feliciter experiri quantae virtutis esset oratio famuli Dei. Nam repente mutatus in alterum virum, compunctus est valde, et cepit ubertim super eundem cibum lacrymas fundere. Mirabatur vero seipsum, nesciens quid haberet, aut cur fleret. Tandem recordatus visionis quam nocte praeterita viderat, intellexit a Domino gratuita ejus miseratione se esse praeventum. Unde superbiae vocationi gratias agens, beato Deo famulo incontinenti se reddidit, a quo in Clara-valle monachus factus; et deinceps Grandissilvae pastor effectus; adeo in sanctitate vitae profecit, ut postmodum fieret Cisterciensis 291 cenobii Pater et abbas patriarchalis. Haec nos itaque sicut ab eodem Dei famulo Alexandro audivimus, fidei relatione deprecpsimus.

CAPUT XXIII.

Stephanus abbas Cisterciensis cognoscit, Deo revelante, septem psalmos penitentiales, quos pro anima matris suae S. Bernardus adhuc novitius quotidie in silentio dicere consueverat, fuisse quadam die ab eo praetermissos.

Dum beatus Bernardus adhuc novitius esset, solius erat quotidie pro anima matris suae septem psalmos penitentiales in silentio dicere. Die vero quadam cum dictos psalmos post Completorium inchoasset, omisit eos, per incuriam nescio, an per oblivionem, antequam perdisisset, veniensque ad stratum suum obdormivit. Abbas vero Stephanus cognita per spiritum negligentia, die postera convenit eum, dicens: «Frater Bernarde, ubinam, quæso, illos tuos psalmos hesternæ die post Completorium dimisisti? aut cui eos commendasti?» Quod audiens adolescens ut erat verecundus et timoratus, erubuit, prociditque ad pedes ejus.

292 CAPUT XXIV.

De Stephano Cisterciensi abbate, cui tres carrucas cum novem equis mirabiliter Deus suppeditavit, quique, regimine abdicato, vidit immundum spiritum Guidoni sibi suffecto in os ingredientem.

Hic itaque venerabilis Stephanus quadam die vocavit unum ex fratribus suis, et loquens ad eum in Spiritu Dei, dixit: «Vides, charissime, quia magna coarctati inopia, prope est ut fratres nostri fame et frigore et caeteris molestiis periclitentur, nisi eis concite subveniatur. Vade ergo ad nundinas Verzelliaci, quæ proxime instant, ut compares ibi quadrigas tres, et earum singulis ternos equos fortes atque tractores, quibus maxime indigemus

ad nostra onera comportanda. Cumque quadrigas illas pantis et alimentis, aliisque rebus necessariis oneraveris, adducens eas tecum, cum prosperitate et gaudio reverteris.» Respondens autem frater dixit ei: «Paratus sum, domine Pater, ut tuis jussionibus obsequar, si pretium dederis ad illa subsidia comparanda.» Respondit ei abbas: «Ecce denarii tres, qui soli reperti sunt in ista domo. Tolle igitur, si volueris, eos; reliqua enim quaecunque defuerint, tibi Dei nostri misericordia providebit. Securus itaque vade, quia mittet Dominus angelum suum tecum, et prosperum faciet iter tuum.» Profectus itaque frater cum Verzelliacum pervenisset, a quodam viro fidei et timorato hospitio receptus est. Qui dum itineris ejus causas et fratrum indigentias cognovisset 293 abiit in instanti ad quemdam locupletissimum hominem, finitimum suum, qui desperate languens, ac pene jam moriens facultates suas pauperibus erogabat. Cumque Cisterciensium monachorum, quorum jam in partibus illis sanctitas celebris habebatur, eidem inirimo penuriam indicasset, vocatus est ad domum ejus supradictus frater, tantamque pecuniae summam in elemosyna ab ipso moriente recepit, ut cuncta quae injunxerat abbas, ex ea sufficienter compararet. Accepit itaque tribus rhedis, cum novem quadrigariis equis, oneravit atque ornavit eas cunctis quae fraternis usibus necessaria esse cognovit: et ita qui vacuum venerat, plenus ad suos remeavit; Cistercioque propinquans, nuntium misit qui abbati significaret ipsius adventum pariter et proventum. Quo audito venerabilis Pater exultavit in Domino vehementer, et convocatis in unum fratribus ait: «Deus miserationum Dominus, Deus misericordiae libere ac liberaliter egit. Vere nobiliter, vere eleganter egisti nobiscum, Domine procurator et pastor noster, aperiens manum tuam, et implens benedictione penuriam nostram.» Tunc ordinata processione, occurrerunt obviam venienti fratri usque ad portam, ita ut ipse abbas procederet indutus vestibus sacris, cum pastorali virga, ministris similiter indutis ac praecedentibus eum cum cruce et aqua benedicta. Exceperunt ergo solemniter, atque cum multa gratiarum actione elemosynam illam, non ut ab homine praestitam, sed tanquam caelitus missam benedictionem a Domino, et misericordiam a Deo salvari suo.

De beato autem viro legitur in Gestis Anglorum 294 quod, dum adhuc esset in saeculo juvenis, profectus est aliquando Romam cum quodam socio suo (61) causa orationis. Quandiu vero fuerunt in itinere illo, soliti erant diebus singulis sine intermissione Psalterium integrum decantare. Tandem vero ingressus monasterium Molismense, isdem venerabilis Stephanus ferventissimo studio laboravit, ac modis omnibus instituit, ut locus et ordo Cister-

(61) Petro postea Juliaci priore.

A ciensis institueretur, cujus ipse postmodum ordinante Domino pastor et doctor eximius erat instituendus. Hic itaque longo senio confectus, cum jam caligassent oculi ejus, et videre non posset, curam pastorem deposuit, ut sibi ipse et soli Domino jam vacaret. Successit autem et quidam indignus honore, nomine Guido, qui donis exterioribus instar sepulcri dealbati non mediocriter pollens, interius erat vitiorum putredine sordens. Cumque in ipso suae promotionis primordio, fratrum professiones de more susceperet, isdem Dei famulus Stephanus vidit immundum spiritum ad illum venientem, atque in os ejus ingredientem. Vix mensis praetererat unus, et ecce, revelante Domino, denudata est impunitas ejus, et eradicata est mox de paradiso Dei plantatio spuria, quam Pater caelitus non plantarat.

295 CAPUT XXV.

Fastradus ex abbate Camberonensi Clarevallensis, indeque Cisterciensis, reverendi oris et magnarum virtutum vir, etiam in obitu divinitus commendatur.

(Vide supra S. Bernardi Vitam primam, lib. vii, col. 464.)

296-300 CAPUT XXVI.

Admonetur caelitus quidam abbas, ne de excutienda praefectura suae sarcinia ulterius satagat. Idem gravissimis et creberrimis capitis doloribus, mirabili quasi massae plumbae in mediam ejus frontem illapsu liberatus olim fuerat.

Quidam sanctus abbas de filiis Clarevallensium, dum Christi amore totus arderet, modis omnibus sat agebat pastoralis officii curam deponere, ut quieti contemplationis liberius posset intendere. Quadam igitur vice egressus de monasterio suo, quasi jam minime reversurus, diebus paucis ad aliam quamdam sese contulit abbatiam, absolutionem praedicti regiminis magnopere expetens et expectans. Quadam itaque nocte cum interesset vigiliis, vigilans cum aliis, et psallens, vidit in mentis excessus beatum Bernardum sibi apparentem. De ejus visione exhilaratus multum, cepit ei obnoxius supplicare, ut ipsum dignaretur ducere ad Dominum Jesum Christum, cujus felicissimam praesentiam nimio desiderabat ardore. Quem mox beatissimus Pater secum assumpsit, perductumque quo voluerat, praesentavit Domino Salvatori. Ad quem cum introductus fuisset, procidit ad pedes ejus, adorans et flagitans ut sui miseretur. Cui respondit Dominus: «Si volueris habere me misericordem, fac mihi ergo professionem.» Quo ille audito, libentissime annuit, et junctis manibus in manus illius se tradidit, profitens ac promittens obedire se illi usque ad mortem. Facta igitur professione, et 301 revelatione transacta, cum esset ad se reversus, vacillante animo turbabatur, nec pro certo sciebat quid sibi per illam visionem, aut promissionem innueretur. Suspicabatur tamen a suo de-

siderio se esse fraudatum, et ejusdem professionis vinculo ita innodatum, ut pastoralis officii sarcinam, quam ægre tolerabat, jam absque divino nutu deponere non auderet. In crastinum vero cum altari assistens, sacrosanctum corpus in manibus haberet, medullitus cœpit Dominum exorare, ut beneplacitum suum super hoc ei dignaretur evidenter ostendere. Et ecce in ipsa perceptionis hora, facta est divinitus vox ad eum, dicens: « Quamdiu vixeris, successorem habere non poteris. » Tali itaque responso certificatus, pedem a fuga cohibuit, et divino arbitrio proprium supponere studuit.

Hic itaque venerabilis Pater, in primordio conversionis ac juventutis suæ, cum magno dolore capitis frequentius urgeretur, magis tamen animo gravabatur quod spiritum in eo promptissimum ad ardua quæque virtutum, caro infirma pro voto subsequi non valebat. Quadam itaque Dominica cum solemnibus vigiliis interesset, sentiens se præfato incommodo solito amplius stimulum, cogitavit exire de choro, et exire pausatim. Sed inspirante Deo recogitavit mox ut sibi vim faceret, et usque ad Primam diei sustineret. Prima vera transacta, quamvis doloris immensitas non cessaret, proposuit iterum usque ad missam tolerare majorem, ut sacram accipere posset communionem. Cumque jam communicaturus ad gratiam altaris accederet, et solitam veniam ibidem flexis genibus peteret, ecce repente de vertice ejus lapsa est quasi plumbea massa, quæ illi per medium frontis veniens, **302** et cadens in pavimentum, non parvam collisionem fecit. Ipse vero ejusdem molis concussionem atque ruinam apertissime sentiens, et nullam speciem videns, de tanta novitate miratus, vehementer obstupuit. Moxque percepta communionem sacra, ab illa infirmitate eadem hora convaluit, et ita perfecte curatus est ut nullam deinceps molestiam ex ea sentiret. Hæc autem omnia quæ de memorato viro retulimus, ipso nobis secretius ibi indicante cognovimus.

CAPUT XXVII.

Baldwinus miles, dominus de Guiza, homo facinorosus, Igniaci moritur in veste monastica; ac postea Petro Igniacensi abbati sæpe apparens, tandem ejus et monachorum precibus diu purgatus in cælum recipitur.

Miles quidam, nomine Baldwinus, dominus castri quod Guiza nuncupatur, in territorio Remensi, cum esset homo bellicosus et strenuus armis, postposito timore Dei, multa quotidie perpetrabat; rapinis, incendiis, cædibus, cæterisque similibus frequenter insistens. Hoc solummodo boni in eo esse vibebatur, quod virum sanctissimum Petrum abbatem Igniaci, cum tota ipsius domo sinceriter diligens, magnifice honorabat multumque de ejus meritis confidebat. Neque vero id frustra, quemadmodum declaravit exitus rei. Nam dum adhuc esset in ætate virili, contigit eum lethali ægritudine pressum, ad extrema perducere. Proinde misit et vocavit ad se prædictum abbatem: qui concite **303** ve-

niens, invenit hominem jam pene consumptum, et linguæ officio destitutum. Sed orante sancto abbate, indulta est protinus ægro, magno munere Dei, et loquendi facultas et gratia confitendi. Quo facto voluit incontinenti deserere mundum, et habitum religionis assumere. Sed prohibente conjugæ suæ, quæ corpus illius plusquam animam diligebat, dilatum est interim votum, donec illa de sospitate illius desperata penitus, tandem dedit assensum. Tunc ergo ductus est ad supradictam Igniaci domum, futurus ibidem monachus, si vixisset. Sed morte accelerante soluta est protinus anima ejus, ingemiscens ac pœnitens vehementer, quod tempus pœnitentiæ sine pœnitentiâ transegisset. Cumque defunctus esset, factæ sunt de eo revelationes multæ præfato abbati, cæterisque senioribus loci. Quas quia longum est enarrare, paucas e pluribus adnotare curavimus.

Eadem igitur nocte qua defunctus est, apparuit in visione cuidam viro religioso, quasi de lecto se erigens. Cui cum ille adminiculum ferre satageret, ait: « Non est mihi necesse, frater, ut te ipsum fatiges. Sanctus namque Benedictus adjutor est mihi fortissimus; et ipse me mittit ad dominum Petrum abbatem vestrum, ut ab eo monachus fiam. » In ipsa nocte cum isdem venerabilis abbas pro eo sollicitus et anxius valde existeret, cœpit animo pertractare qualiter homini mortuo, tanta peccatorum mole gravato, succurrere posset. Hæc illo cogitante, subito astitit ei quidam, cujus vultum non agnoscebat, quem tamen fuisse angelum Domini existimat, respondens cogitationibus ejus, et dicens: « Magno adjutorio indiget. » Haud dubium vero quin de ipso mortuo diceret. **304** Et his dictis confestim evanuit. Acepto ergo divinitus hujusmodi responso, totus illico orationi incubuit, sanctorum altaria circumeundo, eorum suffragia pro salute defuncti medullitus implorando. Interea cœpit ei, quasi mœsto ei fatigato somnus obrepere. Cumque obductis palpebris, nec plene vigilans, nec plene dormiens sibi videretur, repente apparuit ei Satan minaciter fremens adversus eum, et dicens: « Quid? Baldwinum auferes mihi? » Et cum hoc dixisset, insiliit in eum, coarctans et comprimens vehementer. Qui statim expergefactus ita se membris omnibus astrictum reperit, ut ea movere non posset. Sed verbum Dei non fuit alligatum. Dixit ergo vir Dei ad Satan: « Adjuro te, spiritus immunde, per sanguinem Jesu Christi, quem pro nobis miseris et peccatoribus fudit, et per gloriosam ejus Genitricem et Virginem Mariam, quatenus huic animæ confessæ et pœnitenti nocere non præsumas. » Et cum ista dixisset, reliquit eum diabolus et fugit. Ipse vero in sua relaxatione, defuncti liberationem intelligens, resumpta orandi constantia iterum magis ac magis precibus insistebat. Tanta namque in illa hora devotionis gratia perfusus est, tantamque de Dei miseratione fiduciam mente concepit, quantam in vita sua nunquam fue-

rat expertus. Unde non dubitavit suas suorumque fratrum supplicationes pro eodem mortuo divinitus exaudiri.

Tunc vero statuens in commune fratribus, orationes multas et diuturnas, ipse quoque per dies triginta pene quotidie sacrificium nostræ redemptionis pro ejus anima offerre curavit. Porro per totum tricenarium illud, vix aliqua dies præterit, quin memorato abbati, seu dormienti **305** seu vigilantem isdem mortuus appareret; interdum etiam flexis genibus, et junctis manibus supplicans, ut pro se orare non desisteret. Contigit autem in ipso tempore, abbatem quemdam nigri ordinis monachorum, quem aliquando isdem miles graviter injuriaverat, domum Igniaci hospitandi gratia divertere. Quod videns supradictus abbas ejusdem loci, duxit eum ad supradicti mortui tumulum, obsecrans in Christi amore ut eum absolveret ab illa injuria, quam suadente diabolo in ipsum commiserat. Quod ubi factum est, ecce in ipsa nocte mortuus isdem prædicto abbati Igniaci gratulabundus apparuit; exhibens ei corpus suum purgatum et mundum a lepra qua sese ab olim contaminatum fuisse monstrabat. Præterea quoque apparebat in facie ejus immensi vulneris penitus obducta cicatrix, cujus sanitas recens deletum ostendebat esse piaculum, quod commiserat in abbatem. Post hæc autem in ipso die sancto Paraseve, jam inchoato circa horam nonam divino officio, cum isdem venerabilis abbas Igniaci indutus sacerdotalibus, juxta altare resideret, apparuerunt ei duo juvenes præclaris vultibus et vestibus sericis renitentes, qui eundem militem dextra lævaque incedentes usque ad altare deduxerunt; et transeuntes etiam coram abbate, dixerunt: « Ecce dominus Balduinus. Erat autem ipse defunctus nigris indumentis, sed tamen bonis et decoris amictus, quæ quasi de ysebruno esse videbatur. » Quod videns venerabilis abbas, lætatus est valde, nimirum intelligens in vestibus nigris pœnitentiæ signum, et in representatione ipsius ad altare, certum reconciliationis indicium. Jam vero deinceps mortuo non apparente, **306** factus est abbas in hoc etiam certior de illius absolutione. Hæc ab eodem Dei famulo multis prius a nobis precibus flagitato seriatim extorsimus: cujus assertioni credere omni religioni detrahere est.

CAPUT XXVIII.

De lue quæ Domus Dei monasterium depopulata est; et de Franconis abbatis, ac Bernardi monachi felici ad superos transitu.

In abbatia Domus Dei, quæ una est de filiabus Clarævallis, facta est in isto anno mortalitas magna, ita ut infra triginta et quinque dies non minoris numeri fratres de medio tollerentur, et una die interdum quatuor aut quinque sepelirentur. Tanta vero alacritate et desiderio, ad mortem, imo ad portum mortis et vitæ januam ferebantur, ut et morientes viventibus condolerent et viventes morientibus inviderent. Inter quos subtractus est venerabilis et

sanctæ memoriæ Franco abbas ejus loci, qui die sancto Paraseve Christo Domino felicem animam reddidit. Ad ejus etiam tumulum jam de vicinis partibus populi catervatim undique confluent, propter sanitates et beneficia multa quæ se ibidem a Domino consequi sentiunt. Quarto autem postea die, hoc est secunda feria paschalis hebdomadæ, defunctus est ibi monachus ætate quidem juvenis, sed religionis maturitate provectus; de quo etiam asserunt quod florem virginitatis usque ad mortem Domino largiente servaverit. Hic vero spe mirabili confortatus, ita **307** cupiebat dissolvi et cum Christo esse, ut nil timere videretur, nisi adhuc a morte differri, et in corpore remanere multumque doleret, si aliquis ei comeatum vel promitteret vel optaret. In ipsa vero die migrationis suæ apparuit ei beatus Bernardus cum supradicto abbate F. qui dixit ad eum: Frater Bernarde (sic enim juvenis vocabatur), ecce adduco tibi sanctum Patrem nostrum Bernardum, ut te in manibus illius reddam. Beatus vero Pater clementi dextera suscipiens eum ait illi: « Hodie mecum eris in paradiso. » Et his dictis evanuerunt. Tunc monachus ille quæ viderat et audierat fratribus indicavit, atque subjunxit: « Si usque in crastinum vixero non sum vera locutus. Quod si hodie migravero, fidem faciat dictis ipsa migratio. » Defunctus est itaque frater in ipsa die, ut perficerentur in eo omnia quæ dicta fuerant illi a sancto Patre.

CAPUT XXIX.

Mira quedam de Gerardo de Farfa admirandæ pietatis et sanctitatis eximie sene, cui morti proximo apparuit S. Bernardus; qui etiam questus est post mortem quod præpropere et adhuc spirans fuisset sepultus.

Dilectus a Deo et hominibus Gerardus de Farfa, cujus memoria in benedictione est quemque pro sua singulari puritate et sanctimonia beatus Bernardus singulari gratia præ cæteris honorabat, mirabilis atque amabilis nimis omnibus apparebat. Qui dum adhuc esset monachus in Farfa, quæ est Tusciæ **308** nobilis abbatia, revelante Domino vidit in spiritu se transpositum in Claravalle, idque gerentem officii, ut cum duobus bacinis singulas officinas circueiens, fratrum manibus abluendis aquam infunderet. In quo nimirum designatum fuisse rei exitus docuit, quod ipse futurus esset qui fratrum illorum excessus quotidiana, imo pene continua oculorum inundatione ac si duobus infusoriis ablueret. Sic enim devotio pietatis in Christi desiderio pectus illud impleverat ut quasi duo fontes pupillæ ejus quæ tacere non poterant, fere ubique, præsertim in celebratione divini mysterii magno lacrymarum profluvio faciem illius madidarent. Habebat autem gratiam singularem tam apud Deum quam apud homines, quam universi mirabantur et intuebantur vultum ejus tanquam vultum angeli stantis inter illos, atque dicebant: *Hic est fratrum amator et populi Israel; hic est, qui multum orat pro populo, et, universa sancta civitate (II Mach. xv, 14).*

Huc autem Deus multas consolationes in abscondito faciebat; ipse autem, utpote verecundus et humilis, virtutes suas latere malebat, et nullus ei super hujusmodi percunctatione, propter sanctitatis illius reverentiam, molestus fieri audebat, et cum esset nimium corpore debilis, utpote jam fere nonagenarius, quotidie, tamen infatigabilis animi fervore juvenescere videbatur, ita ut vix aegritudine compellente posset in infirmitario detineri, vix posset etiam a labore messium retineri. Qui dum aliquando gravissima valetudine pressus, in quadam secretiori domuncula lecto decumberet, nocte quadam contigit exstingui lampadem quæ ibi ardebat. Quo viso, frater quidam qui ei tunc temporis ministrabat, surrexit **309** et abiit reaccendere illam. Cumque reperisset clausas undique officinas sine igne, reversus est tristis; et firmato ostio cellulæ, iterum recubans obdormivit. Profunda vero nocte cum sanctus ille vir ad necessaria surgere vellet, assurrexit frater dolens quod ei luminare deesset. Respiciens autem ad fornaculam præsentem, in qua per octo dies antea focus non fuerat, vidit ibidem prunarum ardentium non parvam congeriam: accensaque ex eis lampade, cum statim ad eandem fornaculam oculos verteret, non modo prunas illas non reperit sed ne ullum quidem in ea caliditatis vestigium deprehendere potuit.

Novitius autem quidam, nomine Julianus, honestæ vitæ sacerdos ac religiosus qui de ordine regularium clericorum Clarevalli sese contulerat, vidit aliquando spiritum immundum instar hædi pervagantem in choro. Qui cum venisset coram eo, aliquandiu substituit, et cepit eum rictu patulo subsannare, obscenum caput contra illum exagitando, et dentes ad invicem minutissime concutiendo. Cumque recessisset ab eo, venit et stetit ante hominem Dei Gerardum, et cepit eum similiter petuleum animal pudendis gestibus irridere, a quo magis irrisum atque exsufflatum; illico tanquam fumus evanuit, et ultra eum novitius ille non vidit. Qui mox accepta colloquendi licentia percunctatus est eum utrum in choro aliquid in illa tali hora conspexisset. Confessus est autem ei senior se vidisse phantasticum hædum, qui ludens motibus et se et illum pariter subsannaret. Quod audiens novitius ille, miratus est valde; ac per hoc intellexit quod multa hujusmodi cerneret quamvis pauca inde referret.

310 Huic autem viro jam posito in extremis beatus Bernardus angelico vultu et vestibis albis decoratus apparuit, in ea tamen consistentia et habitudine corporis, qua ante obitum fuit, Quem cum ille inspiceret ad se ingredientem, et veteranos ac venerandos artus baculo sustentantem manu ac voce qua poterat suis servientibus innuit, ut sancto venienti assurgerent, et locum sedendi citius præpararent. Illis vero mirantibus ac quærentibus de quonam sancto ille loqueretur premente se aegritudine non poterat respondere. Postmodum vero recepta virtute loquendi, cum idipsum denuc sciscita-

rentur, confessus est se vidisse beatum Bernardum blando ipsum alloquio consolantem. Qui cum benedixisset eum, benedixit etiam totam domum, subjungens hæc eadem verba, et dicens: « Hæc est domus mea quam ædificavi. Dominus custodiat eam in æternum et in sæculum sæculi. » Cum vir ille sanctus in Domino quievisset, aliquanto postea tempore elapso apparuit in visione cuidam religioso converso, nomine Laurentio, lætus atque præclarus, et pretiosis vestibus decenter ornatus, indicans quia per Dei gratiam gaudium sempiternum obtineret et gloriam. Fratri autem solo tenus supplicanti ut ejus benedictionem atque suffragia mereretur, benedixit atque ita respondit: « Ego orare non cesso non modo pro te, verum etiam pro ipsius universitate Ecclesiæ. De hoc tamen conqueror aliquantum, quod fratres adhuc viventem et spirantem me præ nimia festinatione sepelierunt. »

CAPUT XXX.

311 De Laurentio converso Clarevallensi, qui S. Bernardi ope multis subductus periculis, decem bubalos in Claramvallem ex Italia perduxit.

Igitur quod de prædicto fratre Laurentio mentio incidit, referendum existimo aliquid quod de illo cognovi. Erat ergo vir ille (quod omnes agnovimus) homo spiritualis, orationi atque compunctioni mirabili pertinacia semper insistens, ita ut per plurimos annos cum sanctorum confessorum Bernardi atque Malachiæ corpora in secretario die noctuque servaret, vix unquam aliqua hora posset ibidem aliter inveniri, nisi semper orationi incumbens et diuturnis fletibus pavementum aspergens, porro vir iste in primordio conversionis cum multis tentationibus vexaretur, nocte aliqua finitis Matutinis erat in quodam domicilio solus: et ecce spiritus immundus mugiens et plangens discursu gyrovago circa eum rotabatur. Ipse vero imposito fronti suæ signaculo sanctæ crucis, quisnam esset interrogavit. Respondit autem dæmon: « Ego sum qui tentavi et flagellavi Job. » Quod audiens frater, cum adhuc novitius esset, timuit a facie dæmonis, et fugit, et eum ulterius non audivit. Post transitum autem Beati Bernardi, contigit ut isdem frater a venerabili Philippo Clarevallensi priore ad regem Siciliæ Rogerium mitteretur pro negotio ipsius Ecclesiæ. Qui cum Romam fuisset ingressus, comperto quod idem rex nuperrime mortuus esset, consternatus animo est, quid facere deberet prorsus ignorabat. Conversus ergo ad orationem **312** cum gemitu et lacrymis beatum Bernardum invocabat, dicens: « Pater mi, currus Israel et auriga ejus, ut quid dereliquisti nos? Heu me! Pater sancte, quid dicam, vel quid faciam ego pauperculus et misellus, et ego omni solatio destitutus? Te vivente, teque jubente securus procedebam longius sæpe ad exteras nationes, et ubique recipiebar ob gratiam tui, cum gratia multa; deferens nimirum salutationes et litteras tuas, quasi reges et præsules, cum cæteris omnibus, tanquam cœlitus missam benedictionem suscipiebant, et eu-

logiis tuis sese nobilitari nobiliores quique gaudebant. Nunc autem te defuncto, defuncta est tecum pariter et gratia mea: nec erit jam qui peregrino et inopi manum adjutorii porrigat: et ecce mortuus est rex qui te sinceriter amabat; surrexitque pro eo puer filius ejus, qui forsitan te ignorat. Quem adhuc tam longè remotum si adire voluero, et repulsam ab eo pati contigerit, et opera et impensa perditam erit. Si vero incontinenti revertens, negotium intentatum relinquero, torporis et insipientiæ argui pertimesco. Porrigere, precor, auxilium, præbe consilium indigenti, et ne despicias gemitum servuli miserandi.

Eadem itaque nocte apparuit ei isdem beatissimus Pater, et magnifice consolatus est, dicens: « Quid tibi visum est, frater, ita de Dei misericordia et mea ipsius interventione diffidere? Quando enim vel ubi sensisti defuisse tibi adminiculum meum in necessitatibus tuis? An forte impotentior modo me autumas quam olim in sæculo fuerim, qui jam introductus sum in potentias Domini? Vadè ergo securus, quia prospera cuncta evenient, et in hoc ipso scies quod ego ipsete miserim. » Hæc et alia plurà

313 sancto loquente, frater ipse præ nimio pietatis ardore totus in anima liquescebat; et corde ejus immensam parturiente lætitiâ, foris quoque devotionis lacrymæ erumpentibus, etiam pulvillum in quo caput reclinaret eodem lacrymarum profluvio undique perfusum esse cognovit. Summo igitur mane iter arripens, cum de urbe fuisset egressus reperit cuneum institorum mercimonii gratia Siciliam adeuntium. Qui cognoscentes eum esse de Claravalle, mox in suo conductu atque convictu gratanti animo receperunt; et quæque necessaria gratis quotidie ministrarunt. Tandem ingressus ad regem Siciliæ, invenit gratiam magnam in oculis ejus; et non solum de negotio pro quo fuerat ad Patrem destinatus, prosperum eventum obtinuit, verum etiam rex pro ejusdem patris sui anima apertis thesauris suis, ad ædificationem novæ basilicæ Clarevallensis non modicam auri summam per eundem fratrem magna devotione transmisit. Reversus itaque Romam prædictus frater, talem nihilominus ibidem gratiam reperit, ut de donariis cardinalium, aliorumque Romanorum alterata consuetudine plurimam acciperet benedictionem, ita ut etiam largientibus illis, ex eadem urbe usque ad decem bubalos educeret, et usque ad domum Clarevallens non sine ingenti omnium stupore perduceret. Quis enim satis mirari sufficiat, quod homo debilis ac veteranus cum duobus puerulis tantum, tantæ enormitatis ac ferocitatis animantia, quæ etiam boves dupla aut tripla corpulentia et fortitudine superant, per tanta locorum discrimina, per tanta prædonum latronumque molimina a Roma **314** usque ad Claramvallem minare potuerit, præsertim cum id genus animalium citra Alpes, ut asserunt, in toto Occidente hactenus visum non fue-

rit? Vix enim vel una die malignantium occursum ac violentias poterat declinare; quæ tamen omnia pertransiit indemnis, Deo et sancto Patre Bernardo fidelem famulum ubique tutante.

Factum est autem ut transire cogere per quoddam municipium, ejus principatum latronum principes obtinebant, et quorum fauces immunis evadere nemo poterat, nisi qui forte viribus prævalebat. Mane vero jam rutilante aurora, cum de aliquo prato in quo cum animalibus pernoctarat egrederetur, rogabat attentius Deum sanctumque Bernardum, ut ab imminente periculo erueretur. Et ecce apparuerunt ei procul quasi duo viri obviam venientes, et singulos cereos accensos in manibus præferentes: qui paulatim veniendo cum jam pene ad illum pervenissent, subito ab ejus oculis evanuerunt, multamque fiduciam evadendi Dei famulo contulerunt. Ingressus itaque illum diaboli nidum illico sistitur, atque ad prædam diripiendam undique curritur. Super venientes autem eadem hora quidam venerabiles viri, cum eum Claravallensem esse cognoscerent, de manibus irruentium liberarunt, et cum suis omnibus abire fecerunt. Tandem vero perveniens ad Claramvallem, mirantibus universis novi generis bestias intulit, quæ multiplicatis foetibus quotidie propagantur, atque ex eo loco per multas jam, provincias dilatantur.

315 CAPUT XXXI.

De quodam monacho mortuo in Burlancurte, revelatur viro sancto, illum sanctorum Joannis et Pauli martyrum meritis coæquari.

Religiosus quidam frater de Burlancurte, nomine Gerardus, elephantinum morbum incurrens, et multo tempore seorsum ab aliis degenis, ita flagellum Patris æquanimiter tolerabat, ita semper in gratiarum actione perseverabat, ut in ejus prædicabili patientia cæteri mirifice delectati atque ædificati Deum glorificarent, et eum quasi martyrem reputarent. Tandem felici agone peracto, dolorem pariter et mortem evasit, et cum beato Lazaro in sinu Abrahamæ recipi meruit. Eadem igitur nocte, dum funus in ecclesia servaretur, fratribus circa ipsum solito more psallentibus, uni ex eis viro sanctissimo, et abbatis administratione longo tempore functo, facta est revelatio talis: videbat in mentis excessu; et ecce tres personæ venerabiles, in multa gloria circa defuncti corpus apparuerunt. Quarum una cum corpore ipsum virga flagellasset, egressa est ex eo columba, avolans, et petens superiora. Tunc una ex eisdem personis dixit: « Quasi columba petit supernos fontes. » Secunda vero subjunxit: « Absque impedimento penetrat cœlos. » Tertia nihilominus ait: Meritis sanctorum Joannis et Pauli coæquatur. » Quod ubi dixerunt, protinus ab oculis intuentis evanuerunt. Cognovit ergo vir sanctus quod magni meriti esset anima illa, quæ tantis martyribus fuerat in meritis sociata.